

ipſius authoritas magni æſtimanda, dum de ſe quadam in Epistolâ refert: Crebra maximorum virorum fruor ſalutatione, miſſis ad me epistolis, ultima ex Germaniâ, Galliâ, Italiâ, quod ipſi nonnullam habeant de meis curationibus potius, quàm de ſapientiâ opinionē. Quin & ventriculo, præſertim ſi ſiccior, damnoſa aloë æſtimanda, dum non ſolùm humores ſuperfluos educit, ſed & ob vim abſtergendi & ſiccandi, ſuccos alimentales adurit, & humidum radicale revellit, exin in tabem inmedicabilem, deducit. Si ergò tanta pernicies à ſolius aloes frequentiore uſu exſpectanda, quid verendum, ſi diagn. & troch. alhand. adjungantur. Haud notabilis effectus ab illis ſperandus, ni crebriùs uſurpentur, & ſenſim collectos viſioſos humores, qui aliàs ad extremos artus præcipitentur, ſubtrahant. Quod citra noxam interiorum. Viſcerum, œconomiz naturalis inſervientium, inprimis Epatis & ventriculi, fieri nequit. Olim perquàm lepidè Antonius Guevara, Caroli V. Imp. Confessionarius in epistolâ ad Medicum Hiſpanum,

cum doloribus podagricis obnoxius & à Medico potio oblata, qua Epar & ventriculus inflammata, exin graviter in illum invectus, magnâ querelâ, quid cauſæ, quod Epar & ventriculus ceu partes innocentes multatæ, cum pedes potius caſtigandi. Eadem mihi querimonia de pilulis illis, ne dum earum beneficio, intendimus præſervare pedes à cruciatu, plus damni inferamus internis viſceribus, è charybdi in Scyllam incidentes.

Utcumque autem iſta ſe habeant, cenſerem pilulas illas proficuas, quibus obtigit à Naturâ craſſior ac robuſtior corporis conſtitutio, & ſi ventriculus humidior, cum congerie pituitoſorum humorum: in Naturis mollioribus ac delicatioribus & cholericis ab illis abſtinerem, exin magis convenirent Germanis, quàm Gallis & Italis. Tutiores æſtimarem in Naturis bilioſis, macilentis, ſi alvus laxior pil. angelicas, vel alo. Roſ. Aqua p. in Naturis autem phlegmaticis, ſi alvus adſtrictior, præferre Marocoſtinas D. Mindereri, iſtarum uſu novi quosdam adjutos in præſervando ab inſultu podagrigo,

EPISTOLA XV.

Nicotiana à calumniis vindicata.

Ad Philiatrum.

Hic Nicotiana ſit Panacea proſtigans omnes internos & externos ac Medicina univerſalis, nos languores ſi quis illam dextere, ponde-

ponderatis ponderandis, adhibere sciat, unico illo simplici cum admiratione plura præstare liceret, quam aliorum polychrestâ & operosâ farragine, de cujus dotibus admirandis, Joh. Neander, Medicus Belga, sat justum commentarium publicavit, qui dignissimus censendus, ut perlustrandus traderetur iis, qui parum æqui Judices, aut Tabacomastiges, exin anam captarent palinodiam cantillandi & sua olim indigna dicitur revocandi. Planta illa est infamis, non suâ culpâ, aut merito, sed ab utentium lasciviâ & infantiâ: hac ratione & vinum generosum reprobandum, Ebrietati inducendæ inserviens. Num virgo venusta & virtuosa, ab homine petulante cæno, præter suam voluntatem, conspurcata est repudianda, aut diffamanda: haud opinor, quin potius depurganda & suo nitori restituenda.

Non tantum plebei, sed & viri literati eadem Tabacomaniâ agitantur, cum quidam Medicus aulicus Electoralis, ex frequenti illius suffitu olidus, Electorissæ factorem averfanti, ut sibi in posterum temperaret roganti, respondit: Malle se suâ functione, & salario amplissimo (mille Thalerorum pro annuo stipendio) carere, quam ab illius usu abstinere. O miram Tabacomaniâ, ô spurcas delicias, à Genio meo alienas. Qui semel assuevit, illius usum continuare cogitur, vel usque ad extre-

mum Fati diem. Tantum virium habet prava consuetudo. Reiterationem urget ac sollicitat molestia in cerebro percepta ex intermissione. Medicus ille, illius suffitum tam familiarem habuit, ut non interdiu solum, sed & noctu, sibi temperare non potuerit, quin semper ad lectum lychnum pensilem cum cereis candelis, & fistulis adjunctis, haberet.

Cum ille ante annum defunctus, ejus capite aperto, res stupenda tota cerebri substantia, adeo exiccata reperta, ut vix Nucis magnitudinem æquaret, prout mihi à quodam Medico Augustano relatum.

Cum Medicus ille sat diu cerebri substantiâ destitutus, Ratione salvâ, & sensibus integris in vitâ superstes manserit, & Zacutus in suis Observat. de puero decenni referat, eum sine cerebro per triennium vixisse, tandem ex hydrocephalo defunctum, cranio aperto, nihil cerebri deprehensum. Cum actus præsupponat potentiam, & jam constet, testimonio fide dignis. Authorum, de facto, Ergò de possibilitate indubium, quantum vis creditu arduum.

Exin Philosophis peripateticis insultare Galemistis & adversus eos triumphare liceret, prætentibus, illustribus illis exemplis demonstrandum, in corde Animæ rationalis domicilium constituendum, exin omnes vires ac facultates, cæ-

Rr 3

teris

teris membris, comunicari. Idem
 astruere videntur sacrae literae, i. Re-
 gum: dedi tibi cor sapiens & intelli-
 gens, Gen. 6. cuncta cordis cogita-
 tio mala, & S. Paulus Rom. c. 1. ha-
 bere hominem, in cordibus suis scri-
 ptas leges, asserit. Ergo ab illo velut
 membro principali & instrumento
 proximo, nobilissima actio exercetur,
 & exin omnes aliae dependent
 ac gubernantur.

Cum ex spiritibus vitalibus è cor-
 de in cerebrum delatis, generentur
 spiritus animales: & corde malè
 disposito, ilicò etiam vitium in spi-
 ritibus animalibus observetur, Quin
 & ingenii præstantia & Rationis
dispositio imprimis à corde dependeat,
 vel exin liquet, cum eo perturbato,

ex animi pathematis aut discratio,
 statim ipsa etiam mens languida ap-
 pareat, sua ritè obire munia impe-
 dita.

Quibus obrigit cor justà crasi do-
 tatum, præsertim calidiore, ii præva-
 lent solertiâ & perspicaciâ ingenio-
 rum: Sin verò magnus contingat in
 calore excessus, tum Ratio evertà de
 suo statu, perperam discurret, & ma-
 niam invehit.

Si frigidâ affectum intemperie,
 hebetudo & stupiditas mentis est
 conspicua. Exin relucet, quod in
 prænominati Medici capite, exigua
 cerebri portione residua, facultates
 animales in violatâ, acceptam feren-
 dam Cordi, suos influxus commu-
 nicanti,

EPISTOLA XVI.

*Relatio de Manna in superiori Styriâ, in quibusdam mon-
 tibus, depluente, si aetas solito fervidior.*

Si Manna constet ex
 vaporibus & halitibus
 pinguibus ex arboribus
 resiniferis, & plantis,
 consimili succo prædi-
 tis, à radiis solaribus attractis & no-
 cturno frigore, in mediâ aëris regio-
 ne, coagulatis, tamen, quin mare fo-
 mentum maximè conferat, multum
 pinguedinis in se continens, ipsa
 contestatur experientia, cum Man-
 na copiosius proveniat in locis à
 mari circumdatis, ut in Lybiâ, Ara-

biâ, Sicilia, Calabria. Et si res ita se
 habere videatur, tamen quin etiam
 descendat in locis à mari remotis,
 sed rariùs & parciùs, haud abs re, lu-
 culento comprobare exemplo, præ-
 sertim in Germaniâ. Cum antè an-
 nos 56. Illustrium Styriæ superioris
 Provincialium Medicus ordinarius
 constitutus, in metropoli Judenbur-
 gensi meum habens domicilium,
 per septennium ibi commoratus,
 dum ingruente Religionis reforma-
 tione, & ego discedere sum coactus,
 à meo